

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Polityki Rodzinnej

**Informacja o realizacji świadczeń rodzinnych
w 2011 r.**

Warszawa, czerwiec 2012 r.

SPIS TREŚCI

1. CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH.....	3
1.1. RODZAJE ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH	3
1.2. ZMIANY WPROWADZONE W SYSTEMIE ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH W 2011 R.	6
2.1. KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH.....	7
a) <i>zasiłki rodzinne</i>	10
b) <i>dodatki do zasiłku rodzinnego</i>	11
c) <i>świadczenia opiekuńcze</i>	13
d) <i>jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka</i>	14
e) <i>zpomoga z tytułu urodzenia dziecka ze środków własnych gminy</i>	15
f) <i>składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne</i>	15
2.2. WYDATKI NA ŚWIADCZENIA RODZINNE	15
a) <i>wydatki na zasiłki rodzinne</i>	17
b) <i>wydatki na dodatki do zasiłku rodzinnego</i>	17
c) <i>wydatki na świadczenia opiekuńcze</i>	19
d) <i>jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka</i>	20
e) <i>zpomoga z tytułu urodzenia dziecka ze środków własnych gminy</i>	20
f) <i>wydatki na składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne</i>	20
2.3. OBSŁUGA ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH	20
<i>Koszty obsługi</i>	20
<i>Decyzje</i>	21
<i>Liczba zatrudnionych</i>	21
2.4. NIENALEŻNIE POBRANE ŚWIADCZENIA	22
3. PODSUMOWANIE.....	22

Spis wykresów

WYKRES 1.....	8
STRUKTURA RODZIN OGÓŁEM WEDŁUG LICZBY DZIECI W RODZINIE	8
WYKRES. 2.....	8
STRUKTURA RODZIN PEŁNYCH I NIEPEŁNYCH WEDŁUG LICZBY DZIECI W RODZINIE	8
WYKRES 3.....	9
RODZINY BEZ NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA, POBIERAJĄCE ŚWIADCZENIA RODZINNE UZALEŻNIONE OD DOCHODU – WEDŁUG TYPÓW RODZINY I WYSOKOŚCI DOCHODU NETTO NA OSOBĘ W RODZINIE.	9
WYKRES 4.....	10
RODZINY Z NIEPEŁNOSPRAWNYM DZIECKIEM, POBIERAJĄCE ŚWIADCZENIA RODZINNE UZALEŻNIONE OD DOCHODU - WEDŁUG TYPÓW RODZINY I WYSOKOŚCI DOCHODU NETTO NA OSOBĘ W RODZINIE.	10
WYKRES 5.....	10
RODZINY POBIERAJĄCE ŚWIADCZENIA RODZINNE UZALEŻNIONE OD DOCHODU- WEDŁUG TYPU RODZINY I DOCHODU NA OSOBĘ W RODZINIE.	10
WYKRES 6.....	11
STRUKTURA WIEKU DZIECI, NA KTÓRE WYPŁACONO ZASIŁEK RODZINNY	11
WYKRES 7.....	11
STRUKTURA KORZYSTAJĄCYCH Z DODATKÓW DO ZASIŁKU RODZINNEGO W 2011 R.	11
WYKRES 8.....	12
LICZBA DODATKÓW DO ZASIŁKU RODZINNEGO Z TYTUŁU SAMOTNEGO WYCHOWYWANIA DZIECKA WEDŁUG PODSTAWY PRAWNEJ PRYZNANIA ŚWIADCZENIA.....	12
WYKRES 9.....	14
LICZBA ZASIŁKÓW PIELĘGNACYJNYCH WEDŁUG PODSTAWY PRYZNANIA ŚWIADCZENIA.	14
WYKRES 10.....	16
WYDATKI NA ŚWIADCZENIA RODZINNE W LATACH 2010-2011 (W TYS. Zł).....	16
WYKRES 11.....	18
STRUKTURA WYDATKÓW NA DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO	18

1. Charakterystyka systemu świadczeń rodzinnych.

Aktualny system świadczeń rodzinnych został wprowadzony 1 maja 2004 r. Podstawę prawną systemu stanowi *ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.)*.

1.1. Rodzaje świadczeń rodzinnych

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych **świadczeniami rodzinnymi** są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
- 3) dwa rodzaje zapomóg związanych z urodzeniem się dziecka.

Obok posiadania dziecka na utrzymaniu, głównym kryterium uprawniającym do świadczeń rodzinnych jest przeciętny miesięczny dochód, w przeliczeniu na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe dotyczy dochodu netto, tj. po odliczeniu podatku dochodowego i składek na ubezpieczenie społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne i wynosi 504 zł na osobę lub 583 zł na osobę, jeśli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne. Określone w ustawie kryterium dochodowe powinny spełnić rodziny ubiegające się o zasiłek rodzinny oraz dodatki do niego. Niezależnie od wysokości dochodu rodziny przyznawane są: jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne.

Świadczenia rodzinne przyznawane są na roczne okresy zasiłkowe od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego. Przy ustalaniu uprawnień do świadczeń rodzinnych brane są pod uwagę dochody osiągnięte w roku poprzedzającym okres zasiłkowy. W przypadkach określonych w ustawie dochód ten odpowiednio pomniejsza się o dochód utracony lub powiększa o dochód uzyskany.

System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości, uwzględniającą regułę, że osobami w pierwszej kolejności zobowiązanymi do łożenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych. W sytuacji osób samotnie wychowujących dzieci oznacza to konieczność zasądzenia alimentów na rzecz dziecka od drugiego z rodziców.

Kwoty **zasiłku rodzinnego** wynoszą odpowiednio:

- 68 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 91 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 98 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z następujących tytułów*:

- 1) urodzenia dziecka (1000 zł na dziecko; świadczenie jednorazowe);
- 2) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (400 zł miesięcznie);
- 3) samotnego wychowywania dziecka (170 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 340 zł na wszystkie dzieci, w przypadku dzieci niepełnosprawnych kwotę dodatku zwiększa się o 80 zł, nie więcej niż o 160 zł na wszystkie dzieci);
- 4) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – na trzecie i kolejne dziecko w rodzinie (80 zł miesięcznie),
- 5) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (60 zł na dziecko do 5 roku życia, 80 zł – na dziecko od 5 do 24 roku życia);
- 6) rozpoczęcia roku szkolnego (100 zł; świadczenie jednorazowe);
- 7) podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania (90 zł na internat/stancję lub 50 zł na dojazd do szkoły).

Aby skorzystać z dodatków należy przede wszystkim mieć prawo do zasiłku rodzinnego. Ponadto, do każdego z dodatków wymagane jest spełnienie dodatkowych warunków związanych z tytułem (powodem) przyznania dodatku. Jednocześnie można pobierać kilka rodzajów dodatków.

Poza zasiłkami rodzinnymi i przysługującymi do nich dodatkami, w ramach świadczeń rodzinnych realizowane są dwa rodzaje **świadczeń opiekuńczych**:

- 1) **zasiłek pielęgnacyjny** (153 zł miesięcznie) - świadczenie przysługuje niezależnie od dochodu rodziny i osoby, dlatego przyznawane jest nie na okres zasiłkowy, lecz na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Przeznaczone jest dla niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych niepełnosprawnych w stopniu znacznym (w niektórych przypadkach również w stopniu umiarkowanym) oraz dla osób, które ukończyły

* W marginalnym zakresie w 2011 r. realizowany był jeszcze (do wyczerpania praw nabytych przed 1 IX 2005 r.) uchylony już przepis o dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

75 lat. Do zasiłku pielęgnacyjnego nie mają prawa osoby, pobierające dodatek pielęgnacyjny wypłacany przy emeryturze lub rencie z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

- 2) **świadczenie pielęgnacyjne** (520 zł miesięcznie) - przyznawane jest osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.) ciąży obowiązek alimentacyjny (rodzice dziecka, krewni w linii prostej, rodzeństwo, rodzina zastępcza spokrewniona z dzieckiem), a także opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba, która opiekując się dzieckiem wystąpiła do sądu o przysposobienie tego dziecka), który rezygnuje z pracy zawodowej, by opiekować się dzieckiem niepełnosprawnym wymagającym szczególnej opieki lub w związku z opieką nad dorosłą osobą niepełnoprawną w stopniu znaczącym, wobec której opiekun rezygnujący z pracy jest zobowiązany do alimentacji.

Do katalogu świadczeń rodzinnych zaliczają się również dwa rodzaje zapomóg wypłacanych w związku z urodzeniem się dziecka:

- 1) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka w wysokości 1000 zł, przysługująca niezależnie od dochodów rodziny; zapomoga ta finansowana jest ze środków budżetu państwa;
- 2) zapomoga uchwalana i wypłacana przez gminę z jej środków własnych (świadczenie uznaniowe); gmina sama decyduje, czy będzie dodatkowo realizować tego rodzaju świadczenie, ustala kryteria nabycia prawa do świadczenia oraz jego wysokość.

Za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne opłacane są **składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe**. Organ realizujący świadczenia rodzinne opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25-letniego przez mężczyznę, jednak nie dłużej niż przez 20 lat. Składek nie opłaca się za osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane są za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

1.2. Zmiany wprowadzone w systemie świadczeń rodzinnych w 2011 r.

Najważniejsze zmiany w systemie świadczeń rodzinnych wprowadzone zostały:

1) *ustawą z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 106, poz. 622)*, na mocy której, od 1 lipca 2011 r., osoby ubiegające się o świadczenia rodzinne, zamiast wymaganych zaświadczeń dotyczących określonych okoliczności, od których uzależnione jest nabycie prawa do wnioskowanych świadczeń, mogą składać oświadczenia (dotyczy to np. informacji o wysokości dochodów, potwierdzenia uczęszczania dziecka do szkoły, potwierdzenia korzystania z urlopu wychowawczego),

2) *ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 205, poz. 1212)*, na mocy której wprowadzono zmiany w zakresie:

- zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego (weszły w życie z dniem 14 października 2011 r.):

- wprowadzono możliwość przyznania świadczenia pielęgnacyjnego także na osobę niepełnosprawną pozostającą w związku małżeńskim (w przypadku, gdy osoba niepełnosprawna w stopniu znacznym pozostaje w związku małżeńskim z osobą o również znacznym stopniu niepełnosprawności, to świadczenie pielęgnacyjne może zostać przyznane innym krewnym w linii prostej lub rodzeństwu osoby niepełnosprawnej, tj. np. synowi na niepełnosprawną matkę pozostającą w związku małżeńskim, czy też bratu na niepełnosprawną siostrę - przed nowelizacją takiej możliwości ustawa o świadczeniach rodzinnych nie przewidywała),
- zracjonalizowano zasady przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego poprzez wprowadzenie ograniczenia, że jednej osobie może zostać przyznane tylko jedno świadczenie pielęgnacyjne oraz ograniczenia polegającego na tym, że w jednej rodzinie może zostać przyznane tylko jedno świadczenie pielęgnacyjne

- wprowadzono możliwość weryfikowania uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego poprzez wywiad, który można przeprowadzać także po wydaniu decyzji przyznającej świadczenie pielęgnacyjne.
- zasad ustalania dochodu, na podstawie którego ustalane jest prawo do zasiłku rodzinnego (weszły w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.):
- doprecyzowano katalog przychodów opodatkowanych podatkiem dochodowym od osób fizycznych składających się na dochód rodziny, na podstawie którego ustalane jest prawo do zasiłku rodzinnego
 - wyłączono z dochodu stypendia o charakterze motywacyjnym, w wyniku czego otrzymywanie takich stypendiów nie powoduje przekroczenia kryterium dochodowego
 - rozszerzono katalog dochodów utraconych i uzyskanych, dzięki czemu prawo do zasiłku rodzinnego ustalane jest w oparciu o najbardziej aktualny dochód

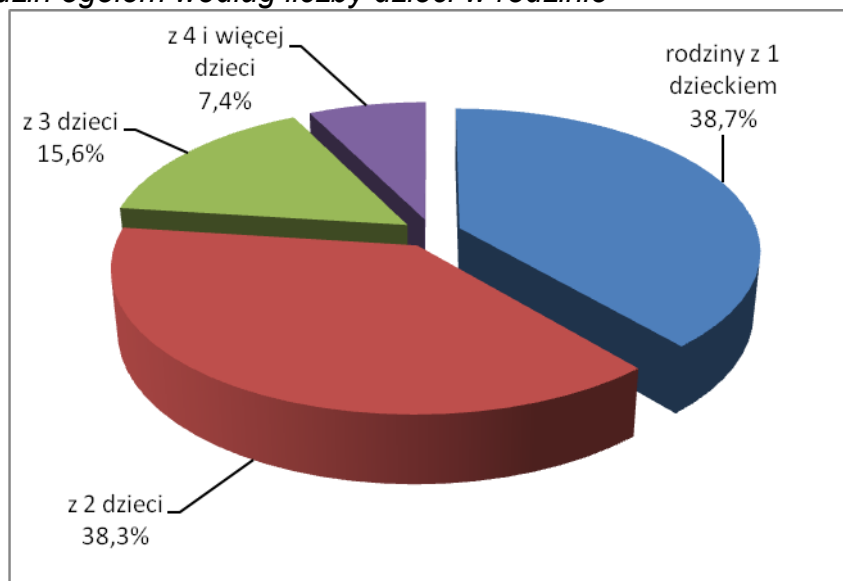
2.1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych

Jak wynika z danych zawartych w sprawozdawczości rzeczowo-finansowej, w 2011 r. ze świadczeń rodzinnych korzystało 2 174,6 tys. rodzin, tj. o 2% mniej niż w 2010 r. (2 219 tys.), natomiast rodzin pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodów było 1 417,2 tys. rodzin, tj. o 8% mniej niż w 2010 r.

Wśród rodzin pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu, rodziny pełne stanowiły 76,6% (1 076,1 tys. rodzin), a pozostałe 23,4% (341 tys.) stanowiły rodziny niepełne.

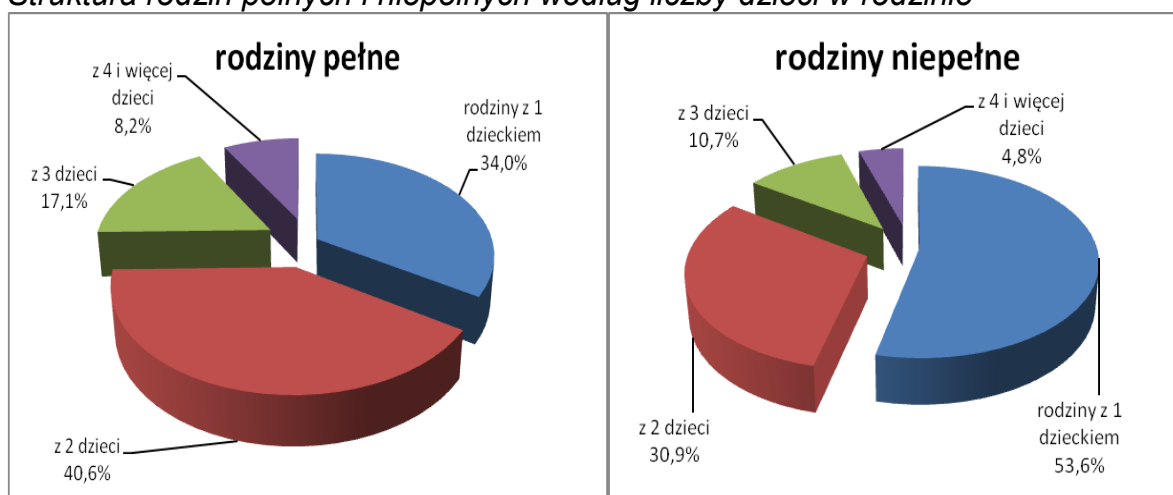
Większość rodzin (1 091,6 tys. rodzin, tj. 77%) pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu stanowiły rodziny wychowujące 1 lub 2 dzieci. Rodziny wielodzietne (325,6 tys.) stanowiły 23% ogółu rodzin, przy czym odsetek ten był niższy w przypadku rodzin niepełnych (osoby samotnie wychowujące 3 i więcej dzieci stanowiły 15,5% rodzin niepełnych) niż w przypadku rodzin pełnych (25,3%).

Wykres 1.
Struktura rodzin ogółem według liczby dzieci w rodzinie

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

Wykres 2.
Struktura rodzin pełnych i niepełnych według liczby dzieci w rodzinie

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

Ogółem w 2011 r. ze świadczeń rodzinnych uzależnionych od dochodu korzystało 155,9 tys. rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, co stanowi 11% wszystkich rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych uzależnionych od dochodu. Wśród rodzin pełnych rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym stanowiły 11,1% (119,6 tys.), natomiast wśród rodzin niepełnych odsetek ten wyniósł 10,7% (36,3 tys.).

Większość rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne (104,3 tys., tj. 66,9%) stanowiły rodziny wychowujące 1 lub 2 dzieci. Rodziny wielodzietne

(51,6 tys.) stanowiły 33,21% ogółu rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi (w przypadku rodzin bez dzieci niepełnosprawnych odsetek rodzin wielodzietnych był niższy i wynosił 21,7%).

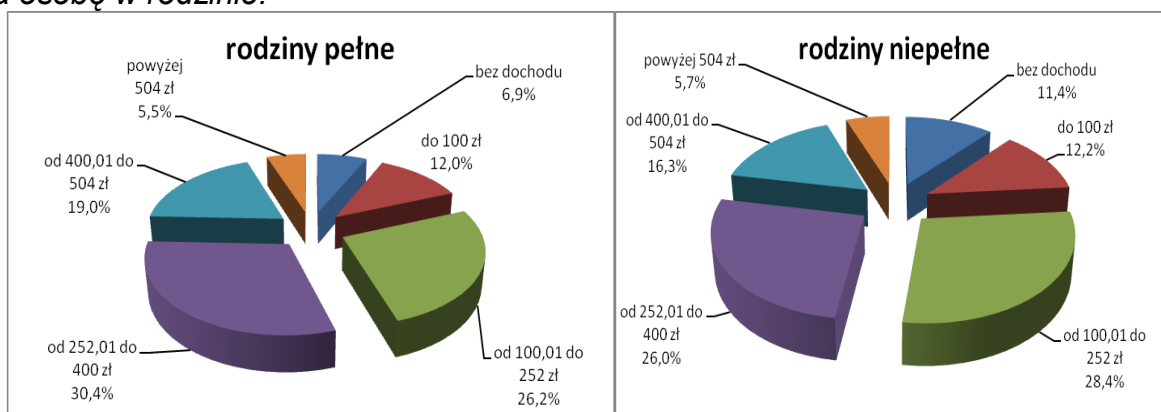
Spośród rodzin pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego 47,6% rodzin, tj. 674,7 tys. rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w 2011 r. nie osiągało dochodów wyższych niż połowa kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń tj. 252 zł na osobę lub 291,50 zł w przypadku rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Wśród rodzin wielodzietnych wychowujących dzieci niepełnosprawne odsetek ten był dużo wyższy i kształtował się na poziomie odpowiednio 57,3% i 72,5%. Również typ rodziny (pełna/niepełna) ma tu duże znaczenie – spośród wszystkich rodzin pełnych niskie dochody uzyskiwało 46% tych rodzin, a spośród wszystkich rodzin niepełnych - 52,8% tych rodzin. Wśród rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne odsetek relatywnie uboższych był wyższy i kształtował się na poziomie odpowiednio 52,4% (rodziny pełne) i 58,8% (rodziny niepełne).

Dochody powyżej poziomu kryterium dochodowego osiągnęło 5,4% rodzin korzystających ze świadczeń (76,1 tys.). Dotyczyło to rodzin, które skorzystały z możliwości przekroczenia kryterium o kwotę najniższego zasiłku rodzinnego, jeżeli świadczenia rodzinne przysługiwały w poprzednim okresie zasiłkowym (art.5 ust 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych).

Szczegółowe informacje na temat rozkładu dochodów rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 3.

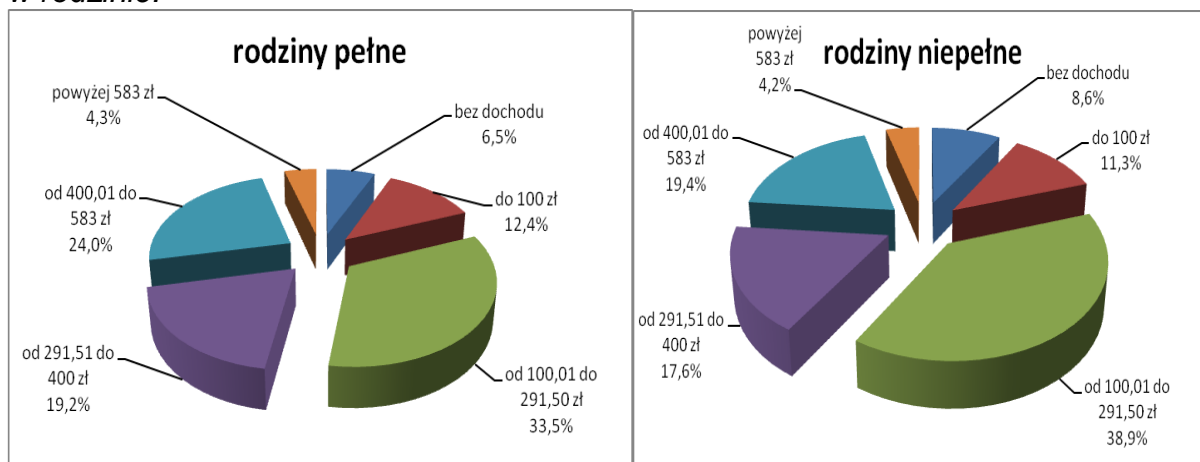
Rodziny bez niepełnosprawnego dziecka, pobierające świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu – według typów rodziny i wysokości dochodu netto na osobę w rodzinie.

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

Wykres 4.

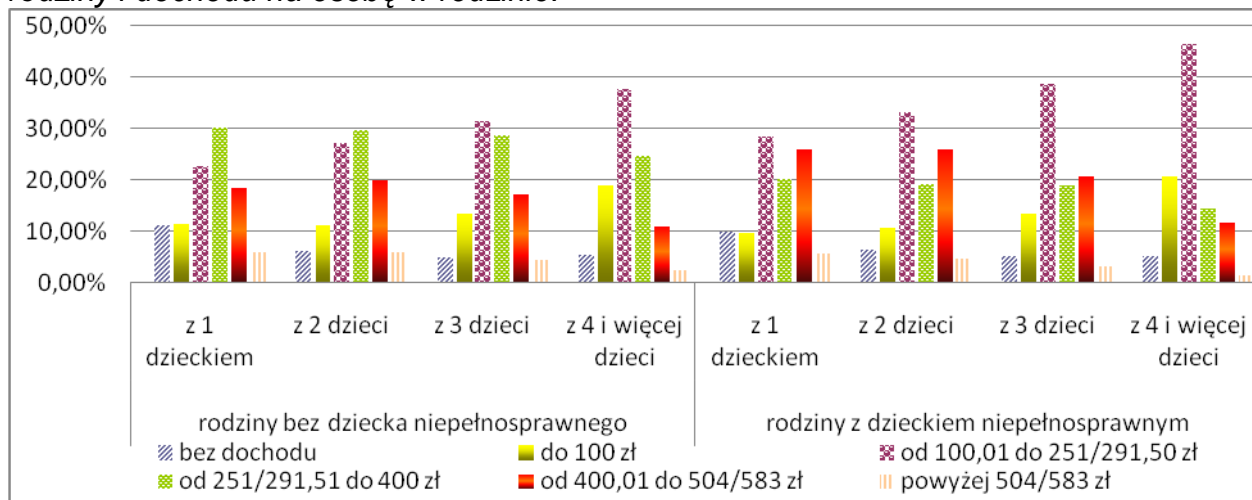
Rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem, pobierające świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według typów rodziny i wysokości dochodu netto na osobę w rodzinie.

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

Wykres 5.

Rodziny pobierające świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według typu rodziny i dochodu na osobę w rodzinie.

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

a) zasiłki rodzinne

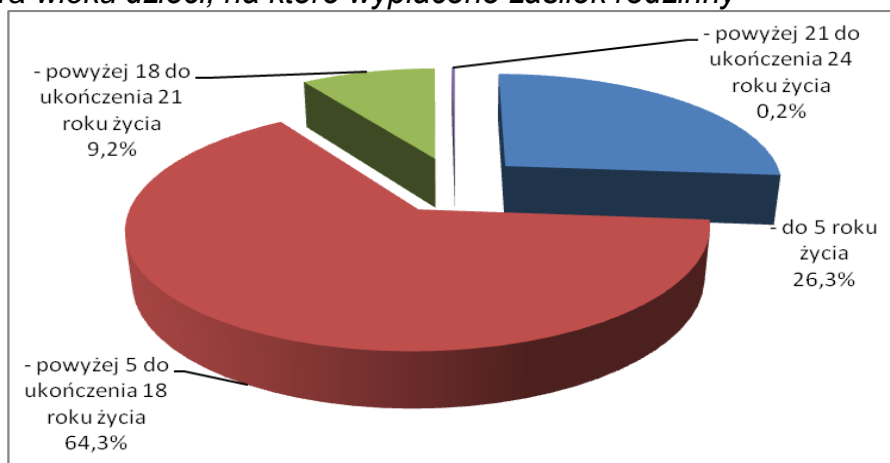
W 2011 r. przeciętnie miesięcznie wypłacono **2 767,7 tys.** zasiłków rodzinnych, tj. o 7,8% mniej niż w 2010 r. (3 003,3 tys.). Na zmniejszenie liczby zasiłków rodzinnych miały wpływ takie kwestie jak:

- utrzymanie wysokości kryterium dochodowego na poziomie określonym w 2004 r.,
- spadek ogólnej liczby dzieci w wieku uprawniającym do zasiłku rodzinnego (zmniejszenie dotyczy starszych roczników wieku dzieci),
- relatywna poprawa sytuacji materialnej społeczeństwa w 2010 r. względem 2009 r. (podstawą ustalania uprawnień w 2011 r. był dochód z 2010 r.).

Ponad 64,3%, tj. 1 779,2 tys. wszystkich dzieci, na które wypłacany był zasiłek rodzinny, stanowiły dzieci powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia. Ponad 26,3% (728,7 tys.) stanowiły dzieci do 5 roku życia. Dzieci powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia było 259,8 tys., z czego dzieci w wieku powyżej 18 do ukończenia 21 roku życia było 254,3 tys. (9,2%), a dzieci powyżej 21 do ukończenia 24 roku życia 5,5 tys. (0,2%).

Wykres 6.

Struktura wieku dzieci, na które wypłacono zasiłek rodzinny

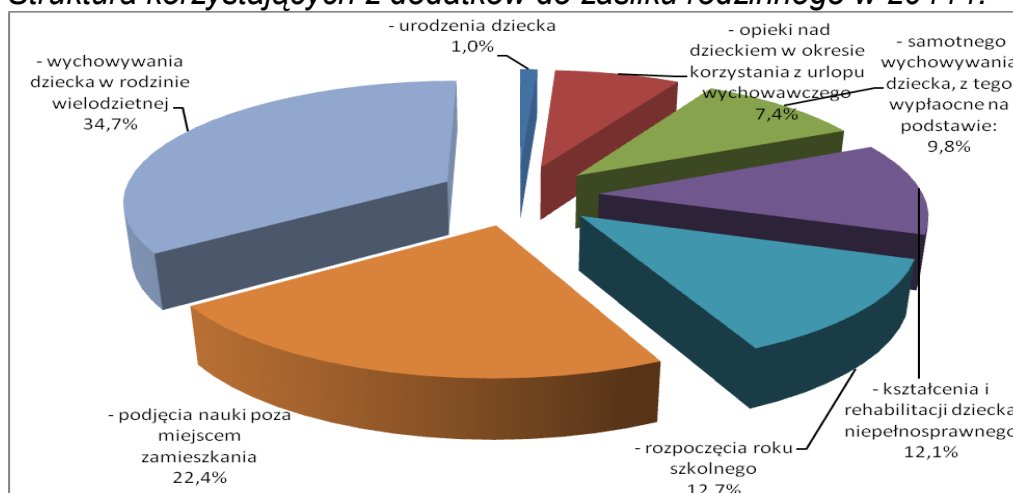
Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

b) dodatki do zasiłku rodzinnego

Udział liczby osób korzystających z poszczególnych dodatków do zasiłku rodzinnego w ogólnej liczbie korzystających z dodatków przedstawia poniższy wykres:

Wykres 7.

Struktura korzystających z dodatków do zasiłku rodzinnego w 2011 r.

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

- **DODATKI ZWIĄZANE Z URODZENIEM SIĘ DZIECKA**

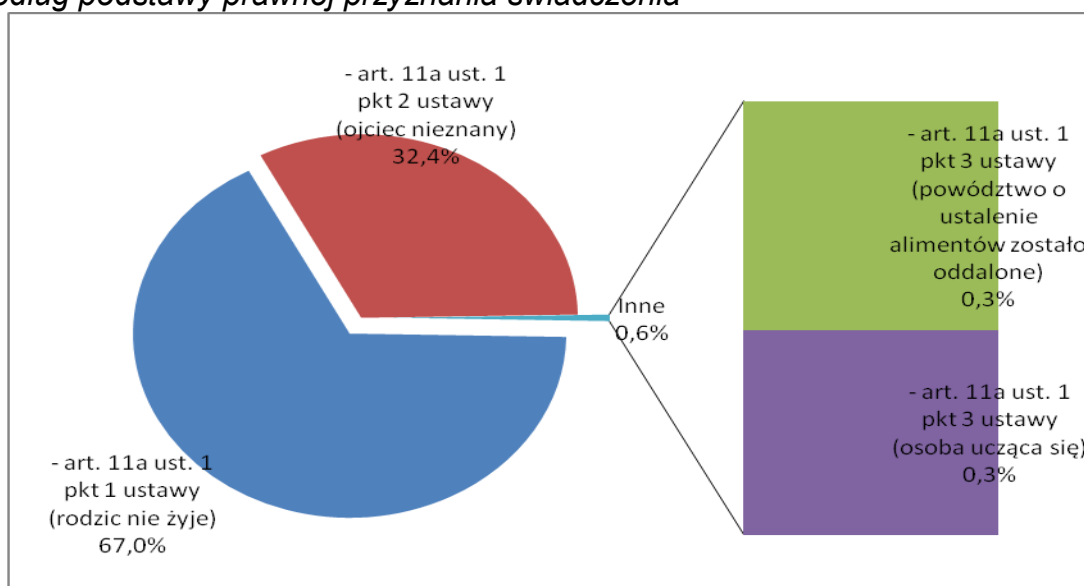
- **Dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka** w 2011 r. przyznano **160,9 tys.** Świadczeń tych wypłacono mniej o 11,8% niż w 2010r., kiedy to liczba dodatków wyniosła 182,5 tys.
- **Dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** przyznano w 2011 r. roku przeciętnie miesięcznie **98,4 tys.**, a zatem o 12,1% mniej niż w 2010 r. (111,9 tys.).

- **DODATKI DLA RODZIN NIEPEŁNYCH**

Dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka w 2011 r. wypłacono przeciętnie miesięcznie na **130,2 tys. dzieci**, tj. o 6,6% mniej niż w 2010 r. (139,4 tys.). Większość dodatków (87,2 tys.) została wypłacona w związku ze śmiercią drugiego z rodziców, a najmniej (351) osobie uczącej się, której oboje rodzice nie żyją.

Wykres 8.

Liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka według podstawy prawnej przyznania świadczenia

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

- **DODATKI DLA RODZIN WIELODZIETNYCH**

Z dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej skorzystało w 2011 r. przeciętnie miesięcznie 462,1 tys. osób, co oznacza spadek o 8,4% w porównaniu do 2010 roku (504,7 tys.).

- **DODATKI ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ DZIECKA**

- **Dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego** przyznano w 2011 r. 2 026,1 tys., tj. o 5,1% mniej niż w 2010 r. (2 135,4 tys.).

- **Dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego** wypłacono w 2011 r. przeciętnie miesięcznie 162 tys., z czego 27,6 tys. (17%) na dziecko do ukończenia 5 roku życia oraz 134,4 tys. (83%) na dzieci powyżej 5 roku życia. Liczba tych dodatków ogółem zmniejszyła się o 6,3% w porównaniu do 2010 r., kiedy to wypłacono przeciętnie miesięcznie 172,9 tys. dodatków.

- **Dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania** przyznano w 2011 r. przeciętnie miesięcznie 298,6 tys., z tego 274,1 tys. (91,8%) z tytułu dojazdu do szkoły oraz 24,5 tys. (8,2%) z tytułu zamieszkania w miejscowości, w której znajduje się szkoła. Przeciętna miesięczna liczba tych dodatków zmniejszyła się o 8,4% w porównaniu z 2010 r. (326 tys.).

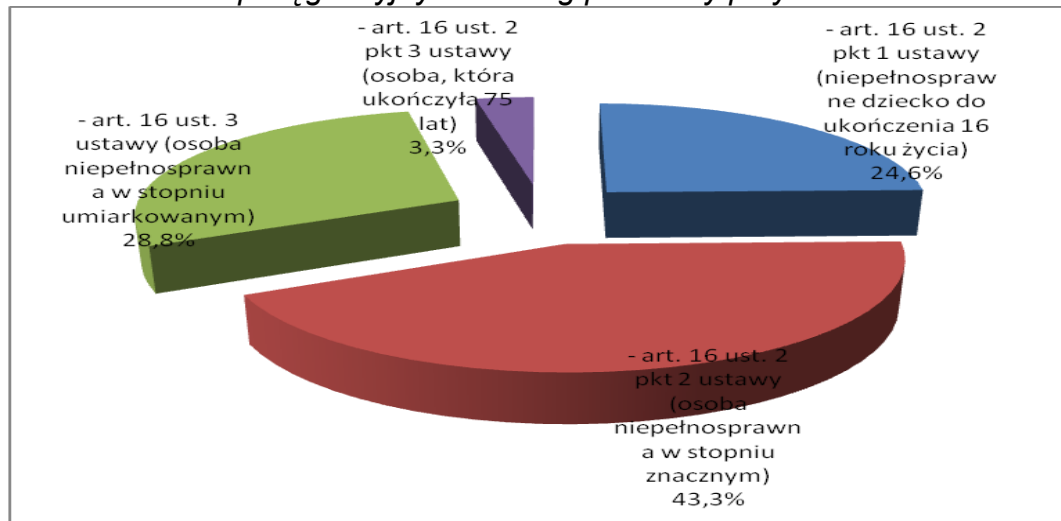
c) świadczenia opiekuńcze

- **Zasiłków pielęgnacyjnych** w 2011 r. wypłacono przeciętnie miesięcznie 898,1 tys., czyli o 2,9% więcej niż w 2010 r. (873 tys.). Najwięcej zasiłków (388,8 tys.) przyznano osobom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, i to dynamika wzrostu liczby zasiłków w tej grupie zasiłkobiorców jest główną przyczyną wzrostu wydatków na zasiłki

pielęgnacyjne. Najmniej zasiłków (29,8 tys.) przyznano osobom, które ukończyły 75 rok życia.

Wykres 9.

Liczba zasiłków pielęgnacyjnych według podstawy przyznania świadczenia.

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

- **Świadczeń pielęgnacyjnych** przyznano w 2011 r. średnio miesięcznie dla **168,4 tys.** osób, czyli o 55,4% więcej niż w 2010 r. (108,4 tys.). Gwałtowny wzrost liczby wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych wynika przede wszystkim z większej liczby osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, co było skutkiem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 lipca 2008 r., sygn. akt P 27/07 i z dnia 22 lipca 2008 r., sygn. akt P 41/07 (rozszerzenie katalogu osób mających prawo otrzymywać świadczenie pielęgnacyjne – poza rodzicami osoby niepełnosprawnej, o świadczenie pielęgnacyjne mogą ubiegać się także inne osoby zobowiązane do alimentacji na rzecz osoby niepełnosprawnej, tj. jej krewni w linii prostej oraz rodzeństwo) oraz zniesienia kryterium dochodowego oraz zniesieniem kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń.

d) **jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka**

W 2011 roku wypłacono **397,9 tys.** zapomóg, tj. o 3,6% mniej niż w 2010 r. (412,8 tys.). Według wstępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2011 r. odnotowano 391 tys. urodzeń żywych (tj. o 5,3% mniej niż w roku 2010), co oznacza, że zapomogi wypłacono na 101,8% ogółu urodzonych dzieci. Było to prawdopodobnie spowodowane tym, iż wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi

składa się w terminie 12 miesięcy od dnia urodzenia się dziecka lub 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką prawną, faktyczną lub przysposobienia.

e) zapomoga z tytułu urodzenia dziecka ze środków własnych gminy

W 2011 r. gminy wypłaciły **14,5 tys.** zapomóg, czyli o 24,6% mniej niż w 2010r. (19,3 tys.). Przeciętna wysokość zapomogi wyniosła 808,21 zł, tj. o 0,5,4 % mniej niż w 2010 r. (853,90 zł). Najniższe świadczenia wypłacono w województwie opolskim – średnio 200 zł, a najwyższe w województwie łódzkim – średnio 1 250 zł. Tak jak w roku ubiegłym, zapomóg nie wypłacono w województwach: lubuskim i zachodniopomorskim.

f) składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe opłacane są za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, natomiast składki na ubezpieczenie zdrowotne - za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne. W obu wymienionych przypadkach składek nie opłaca się za osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia społecznego lub zdrowotnego z innego tytułu.

W 2011 r. składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zostały opłacone przeciętnie miesięcznie za **100,3 tys.** świadczeniobiorców, co oznacza wzrost o 44,2% w porównaniu do 2010 r. (69,6 tys. osób). Składki opłacane były za 64,2% osób korzystających ze świadczenia pielęgnacyjnego.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacano przeciętnie miesięcznie ogółem za **59,7 tys.** świadczeniobiorców, co oznacza wzrost o 43,4% w porównaniu do 2010 r. (41,6 tys.).

2.2. Wydatki na świadczenia rodzinne

W 2011 r. wydatki budżetu państwa na realizację ustawy o świadczeniach rodzinnych wyniosły ogółem **8 178 mln zł**, z tego:

1) wydatki na świadczenia rodzinne wyniosły 7 952 mln zł (o 0,2% więcej niż w 2010 r. – 7 938 mln zł), z tego na:

- zasiłki rodzinne – 2 843 mln zł (co stanowiło 35,7% ogółu wydatków na wypłatę wszystkich świadczeń rodzinnych),
- dodatki do zasiłku rodzinnego –1 876 mln zł (23,6%),
- świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne) –2 680 mln zł (33,7%),
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka –398 mln zł (5%),
- składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, opłacane za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne –155 mln zł (2%).

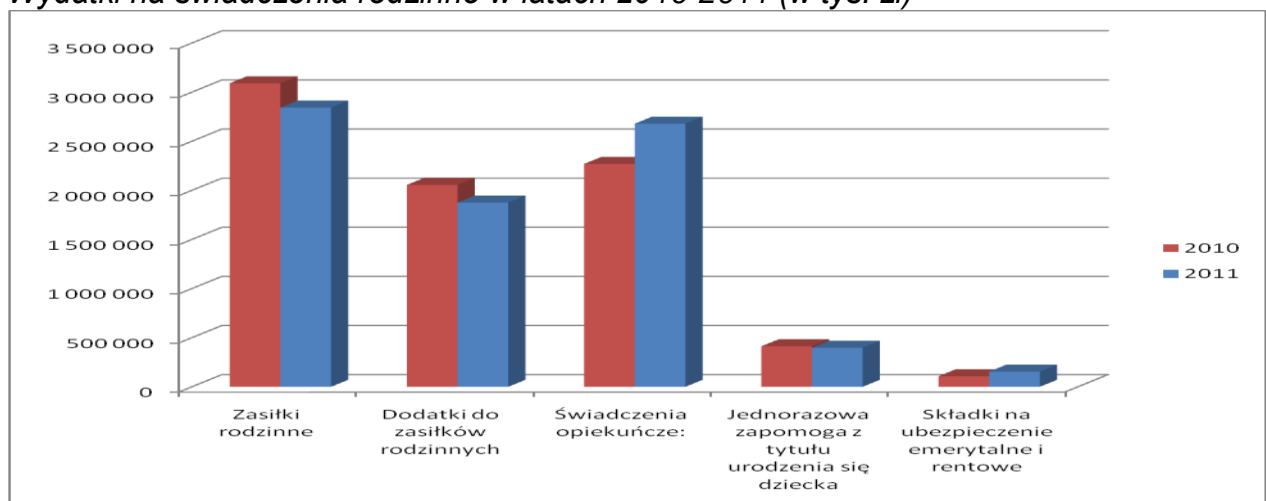
2) wydatki na obsługę świadczeń rodzinnych, sfinansowane z dotacji, wyniosły 226 mln zł (o 0,9% więcej niż w 2011 r. - 224 mln zł).

Przeciętna wysokość wydatków na świadczenia rodzinne w przeliczeniu na jednego świadczeniobiorcę zasiłku rodzinnego wyniosła 234,76 zł, tj. o 6,7% więcej niż w 2010 r. (220zł).

W 2011 r. wydatki na zasiłki rodzinne spadły o 8%, na dodatki o 9%. Zwiększyły się jedynie i to znacząco wydatki na świadczenia opiekuńcze (o 18%). Spowodowane to było systematycznym wzrostem osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego jako efekt rozszerzenia zakresu podmiotowego i zniesienia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia.

Wykres 10.

Wydatki na świadczenia rodzinne w latach 2010-2011 (w tys. zł)

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2010 r. i w 2011 r.

Dodatkowo gminy z własnych środków wydały na świadczenia rodzinne **22 034 tys. zł**, tj. o 17,7% mniej niż w 2010 r. (26 780 tys. zł), z czego 53,3% (11 751 tys. zł, tj. o 28,7% mniej niż w 2010 r. – 16 476,1 tys. zł) przeznaczyły na zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka. Pozostałe 46,7% (10 283 tys. zł, tj. o 0,2% mniej niż w 2010 r. – 10 303,9 tys. zł) przeznaczono na zwiększenia kwot dodatków do zasiłku rodzinnego, zgodnie z art. 15a ustawy o świadczeniach rodzinnych, w tym największy udział (27,8%) w ogólnej kwocie wydatków ze środków własnych gminy miał dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, na który gminy przeznaczyły 6 135,5 tys. zł, tj. o 1,9% więcej niż w 2010 r. (6 021,4 tys. zł).

a) wydatki na zasiłki rodzinne

W 2011 r. wydatki na zasiłki rodzinne wyniosły **2 842 896 tys. zł** i były o 8% niższe niż w 2010 r. (3 090 915 tys. zł). Wydatki na zasiłki rodzinne na dziecko w wieku do 5 roku życia wyniosły 594 573 tys. zł, na dziecko powyżej 5 do ukończenia 18 roku życia – 1 942 762 tys. zł., powyżej 18 do ukończenia 21 roku życia – 299 021 tys. zł, powyżej 21 do ukończenia 24 roku życia – 6 539 tys. zł.

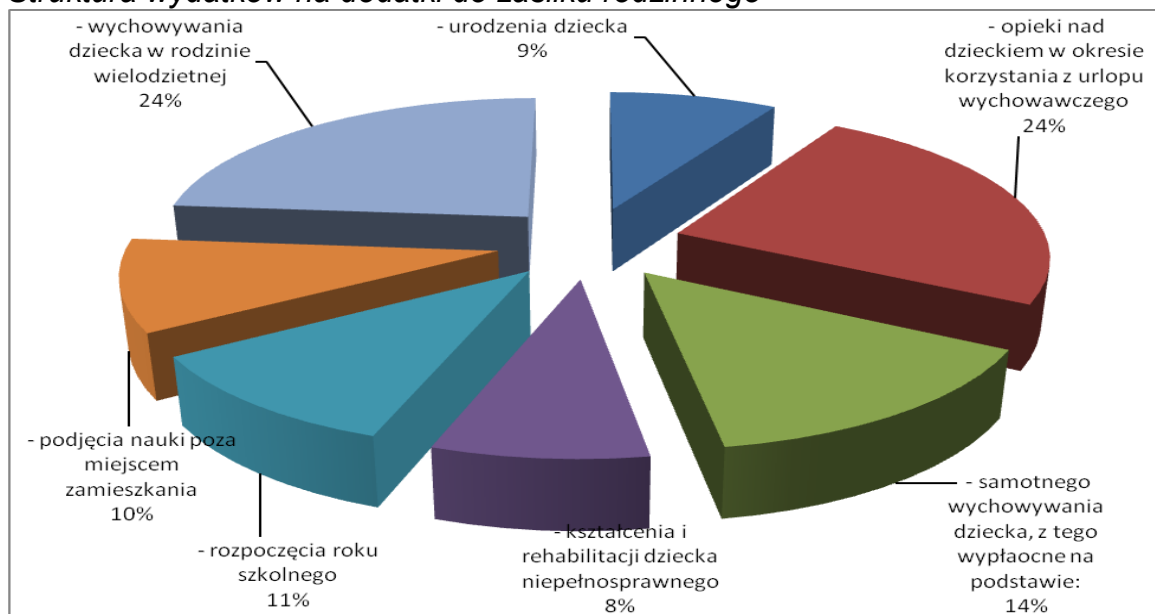
Przeciętna wysokość zasiłku rodzinnego wyniosła 85,60 zł i była o 0,2% niższa niż w 2010 r. (85,76 zł).

b) wydatki na dodatki do zasiłku rodzinnego

W 2011 r. wydatki budżetu państwa na dodatki do zasiłku rodzinnego wyniosły ogółem **1 876 392 tys. zł**, czyli zmniejszyły się o 8,8% w porównaniu do 2010 r. (2 056 581 tys. zł). Udział poszczególnych dodatków w ogólnej kwocie wydatków na dodatki przedstawia poniższy wykres:

Wykres 11.

Struktura wydatków na dodatki do zasiłku rodzinnego

Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych w 2011 r.

- **DODATKI ZWIĄZANE Z URODZENIEM**

- **Dodatek z tytułu urodzenia dziecka**

W 2011 r. wydatki na ten dodatek wyniosły **160 900 tys. zł** i były o 11,9% niższe niż w 2010 r. (182 530 tys. zł).

- **Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego**

W 2011 r. wydatki na dodatek wyniosły **456 649 tys. zł**. Oznacza to spadek wydatków w stosunku do 2010 r. (517 022 tys. zł) o 11,7%.

- **DODATKI DLA RODZIN NIEPEŁNYCH**

W 2011 r. wydatki na **dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka** wyniosły **272 841 tys. zł** i były o 6,6% niższe niż w 2010 r. (291 990 tys. zł).

- **DODATKI DLA RODZIN WIELODZIETNYCH**

W 2011 r. wydatki na dodatek **z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej** wyniosły **443 618 tys. zł** i były o 8,4% niższe niż w 2010 r. (484 511 tys. zł).

- **DODATKI ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ DZIECKA**

- **Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego**

W 2011 r. wydatki na ten dodatek wyniosły **202 613 tys. zł** i były o 5,1% niższe niż w 2010 r. (213 537 tys. zł).

- **Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego**

W 2011 r. wydatki na te dodatki wyniosły **148 879 tys. zł** i były o 6,4% niższe niż w 2010 r. (159 014 tys. zł).

Wydatki na dodatki z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka powyżej 5 roku życia wyniosły 129 015 tys. zł i stanowiły 86,7% ogólnej kwoty wydatków na ten dodatek. Pozostałe 13,3% stanowiły wydatki na dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka do 5 roku życia, które wyniosły 19 864 tys. zł.

- **Dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania**

W 2011 r. wydatki na ten dodatek wyniosły **190 891 tys. zł** i były o 9,2% niższe w porównaniu do 2010 r. (207 975 tys. zł). Aż 86,2% ogólnej kwoty wydatków na ten dodatek stanowiły wydatki na dodatki z tytułu dojazdu do szkoły, które wyniosły 164 483 tys. zł. Pozostałe 13,8% stanowiły wydatki na dodatek z tytułu zamieszkania w internacie/na stacji w kwocie 26 408 tys. zł.

c) wydatki na świadczenia opiekuńcze

- **Zasiłek pielęgnacyjny**

W 2011 r. wydatki na zasiłek pielęgnacyjny wyniosły **1 648 868 tys. zł**, co oznacza wzrost w porównaniu do 2010 r. (1 602 828 tys. zł) o 2,9%. Wydatki na zasiłki pielęgnacyjne wypłacone dla niepełnosprawnego dziecka do ukończenia 16 roku życia wyniosły 406 211 tys. zł, dla osoby niepełnosprawnej w stopniu znacznym – 713 833 tys. zł, dla osoby niepełnosprawnej w stopniu umiarkowanym – 474 106 tys. zł, a dla osób, które ukończyły 75 lat – 54 717 tys. zł.

- **Świadczenie pielęgnacyjne**

Wydatki na świadczenie pielęgnacyjne w 2011 r. wyniosły **1 030 773 tys. zł** i były o 54,52% wyższe niż w 2010 r. (667 061 tys. zł). Wzrost ten był spowodowany zniesieniem od 1 stycznia 2010 r. kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia pielęgnacyjnego i rozszerzeniem kręgu osób uprawnionych (osoby zobowiązane do alimentacji).

d) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

W 2011 r. wydatki na zapomogę wyniosły **397 890 tys. zł** i były o 3,6% niższe niż w 2010 r. (412 828 tys. zł).

e) zapomoga z tytułu urodzenia dziecka ze środków własnych gminy

W 2011 r. wydatki ze środków własnych gmin na wypłaty zapomóg wyniosły **11 751 tys. zł**, tj. o 28,7% mniej niż w 2010 r. (16 476 tys. zł).

f) wydatki na składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

W 2011 r. na składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wydano **154 908 tys. zł**, co oznacza wzrost w porównaniu do 2010 r. (107 978 tys. zł) o 43,5%.

W 2011 r. na składki na ubezpieczenie zdrowotne wydano **32 990 tys. zł**, co oznacza wzrost w porównaniu do 2010 r. (20 864 tys. zł) o 58%.

2.3. Obsługa świadczeń rodzinnych

Koszty obsługi

W 2011 r. wydatki na obsługę świadczeń rodzinnych ogółem sfinansowane zarówno z dotacji jak i środków własnych wyniosły **274 328 tys. zł** i były o 0,4% wyższe niż w 2010 r. (273 241 tys. zł). Aż 78,8% kosztów obsługi (216 208 tys. zł) stanowiły wydatki na wynagrodzenia.

Dotacja na pokrycie kosztów obsługi świadczeń rodzinnych w gminach wynosi, zgodnie z art. 33 ust. 2a ustawy o świadczeniach rodzinnych, 3% otrzymanej dotacji celowej z budżetu państwa na świadczenia rodzinne.

Prawie 82,6% (**226 489 tys. zł**) poniesionych wydatków na obsługę świadczeń rodzinnych gminy sfinansowały z dotacji, natomiast pozostałe 17,4% (**47 839 tys. zł**) - ze środków własnych.

Decyzje

W 2011 r. w gminach wydanych zostało ogółem **3 182,9 tys.** decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących świadczeń rodzinnych, tj. o 2,2% mniej niż w 2010 r. (**3 254,6 tys.**).

Samorządowe Kolegia Odwoławcze wydały decyzji 15 909, tj. o 43,7% więcej niż w 2010 r. (11 072 decyzji). W 35,9% rozpatrywanych przez SKO przypadków (5 710 decyzji) Kolegia podtrzymały decyzję organu właściwego, w 27,7% przypadków (4 406 decyzji) uchyliły decyzję organu właściwego i przekazały sprawę organowi właściwemu do ponownego rozpatrzenia, a w 30,7% przypadków (4 891 decyzji) zmieniły decyzję organu właściwego.

Liczba zatrudnionych

W 2011 r. przy obsłudze świadczeń rodzinnych zatrudnionych było przeciętnie miesięcznie **6 592 osób**, tj. o 2,6 % mniej niż w 2010 r. (6 768 osób). Wśród osób realizujących ustawę o świadczeniach rodzinnych, 5 368 osób* (81,4%) zatrudnionych było na podstawie umowy o pracę, natomiast 202 osoby (3,1%) pracowały na podstawie umowy cywilnoprawnej (umowa zlecenie lub umowa o dzieło), a pozostałe 241 osoby (3,7%) stanowili m.in. stażyści z Urzędów Pracy, praktykanci itp.

Liczba obsługujących świadczenia rodzinne wzrosła w województwach podkarpackim, podlaskim, śląskim i świętokrzyskim, natomiast w pozostałych województwach zmniejszyła się.

W 2011 r. 1 etat kosztował przeciętnie miesięcznie 3 356 zł, co oznacza wzrost o 4,9% w porównaniu do 2010 r. (3 198 zł). Ze sprawozdań wynika zatem, iż generalnie gminy zmniejszyły zatrudnienie w komórkach realizujących ustawę o świadczeniach rodzinnych, a w zamian podwyższyły wynagrodzenia pracowników.

* W przeliczeniu na pełny etat

2.4. Nienależnie pobrane świadczenia

Osoba, która nienależnie pobrała świadczenia rodzinne, czyli:

- 1) świadczenie zostało jej wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń rodzinnych albo wstrzymanie wypłaty świadczeń, jeżeli została powiadomiona o braku prawa do ich pobierania,
 - 2) fałszywie zeznała lub przedstawiła fałszywe dokumenty albo w inny sposób świadomie wprowadziła organ w błąd,
- jest obowiązana do ich zwrotu.

Kwota zwróconych w 2011 r. nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych wyniosła **30 251 tys. zł**, z czego 9 681 tys. (32%) stanowiły świadczenia wypłacone w 2011 r., a 20 570 tys. (68%) wypłacone w latach ubiegłych. W porównaniu do 2010 r. kwota zwrotów z tytułu nienależnie pobranych świadczeń spadła o 10,6% (33 837 tys. zł w 2010 r.).

W 2011 r. umorzono nienależnie pobrane świadczenia rodzinne na kwotę ogółem **3 214 tys. zł**, natomiast w stosunku do kwoty **8 516 tys. zł** podjęto decyzję o rozłożeniu należności na raty, zaś kwotę **7 267 tys. zł** należności potrącono z bieżąco wypłacanych świadczeń.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. stan należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych wyniósł **25 567 tys. zł** i był o 7,5% wyższy niż w 2010 r. (na dzień 31 grudnia 2010 r. - **23 788,3 tys. zł**).

Kwoty zwróconych świadczeń nienależnie pobranych w relacji do kwoty świadczeń wypłaconych w 2011 r. stanowiły 0,39%, podczas gdy w 2010 r. udział ten kształtował się na poziomie 0,36%

3. Podsumowanie

Rok 2011 jest kolejnym rokiem, w którym można zaobserwować dalszy spadek liczby osób korzystających ze świadczeń rodzinnych (liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych zmniejszyła się o 8%). Jest to związane głównie z „zamrożeniem” od 2004 roku kryterium dochodowego warunkującego prawo do świadczeń rodzinnych, a także ze zmniejszaniem się liczby dzieci w wieku uprawniającym do zasiłku rodzinnego.

Aneks

1. Świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego w 2011r.

Lp.	Wyszczególnienie	Przeciętna miesięczna liczba świadczeń	Wydatki	Przeciętna miesięczna kwota świadczenia
		(w tys.)	(w tys zł)	(w zł)
1.	Zasiłek rodzinny	2 767,69	2 842 896	85,60
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	x	1 876 392	x
2.1.	- urodzenia dziecka ¹	13,41	160 900	999,98
2.2.	- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	98,38	456 649	386,79
2.3.	- samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0,0002	1	400,00
2.4.	- samotnego wychowywania dziecka	130,22	272 841	174,60
2.5.	- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	161,98	148 879	76,59
2.5.1.	do 5 roku życia	27,59	19 864	60,00
2.5.2.	powyżej 5 roku życia	134,39	129 015	80,00
2.6.	- rozpoczęcia roku szkolnego ¹	168,84	202 613	100,00
2.7.	- podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	298,59	190 891	53,28
2.7.1.	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	24,45	26 408	90,00
2.7.2.	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	274,14	164 483	50,00
2.8.	- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	462,10	443 618	80,00
3.	Zasiłek pielęgnacyjny	898,09	1 648 868	153,00
4.	Świadczenie pielęgnacyjne	168,40	1 030 773	510,09
5.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ¹	33,16	397 890	999,99
6.	Razem świadczenia rodzinne	x	7 796 819	x
9.	Składki	x	187 898	x
9.1.	- na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	100,34	154 908	128,66
9.2.	- na ubezpieczenie zdrowotne	59,69	32 990	46,06
10.	Wydatki poniesione z budżetu państwa na świadczenia i składki (z r. 85212)	x	7 951 727	x
11.	Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, wypłacana ze środków własnych gmin ¹	1,21	11 751	808,21

¹ świadczenie jednorazowe, tu dane zostały przeliczone na przeciętne miesięczne wielkości

2. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według typów i liczby dzieci w rodzinie

Wyszczególnienie	2011 rok - liczba			2011 rok - struktura		
	Liczba rodzin ogółem	w tym:		Liczba rodzin ogółem	w tym:	
		rodziny pełne	rodziny niepełne		rodziny pełne	rodziny niepełne
Ogółem, w tym:	1 417 152	1 076 143	341 009	100,0%	100,0%	100,0%
rodziny z 1 dzieckiem	548 751	366 086	182 665	38,7%	34,0%	53,6%
z 2 dzieci	542 853	437 316	105 537	38,3%	40,6%	30,9%
z 3 dzieci	220 902	184 342	36 560	15,6%	17,1%	10,7%
z 4 i więcej dzieci	104 646	88 399	16 248	7,4%	8,2%	4,8%

3. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według typów i wysokości dochodu na osobę

Wyszczególnienie	2011 rok - liczba			2011 rok - struktura		
	Liczba rodzin ogółem	w tym:		Liczba rodzin ogółem	w tym:	
		rodziny pełne	rodziny niepełne		rodziny pełne	rodziny niepełne
Ogółem, w tym o dochodzie:	1 417 152	1 076 143	341 009	100,0%	100,0%	100,0%
bez dochodu	112 056	74 053	38 003	7,9%	6,9%	11,1%
do 100 zł	171 290	129 914	41 377	12,1%	12,1%	12,1%
od 100,01 do 252/291,50 zł	391 397	290 646	100 751	27,6%	27,0%	29,5%
od 252,01/291,51 do 400 zł	399 636	314 089	85 547	28,2%	29,2%	25,1%
od 400,01 do 504/583 zł	266 646	210 062	56 584	18,8%	19,5%	16,6%
powyżej 504/583 zł	76 127	57 379	18 747	5,4%	5,3%	5,5%

3.1. Liczba rodzin (bez dzieci niepełnosprawnych) pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według typów i wysokości dochodu na osobę

Wyszczególnienie	2011 rok - liczba			2011 rok - struktura		
	Liczba rodzin ogółem	w tym:		Liczba rodzin ogółem	w tym:	
		rodziny pełne	rodziny niepełne		rodziny pełne	rodziny niepełne
Ogółem, w tym o dochodzie:	1 261 232	956 555	304 677	100,0%	100,0%	100,0%
bez dochodu	101 110	66 231	34 879	8,0%	6,9%	11,4%
do 100 zł	152 377	115 115	37 262	12,1%	12,0%	12,2%
od 100,01 do 252 zł	337 220	250 594	86 626	26,7%	26,2%	28,4%
od 252,01 do 400 zł	370 247	291 107	79 139	29,4%	30,4%	26,0%
od 400,01 do 504 zł	230 846	181 306	49 540	18,3%	19,0%	16,3%
powyżej 504 zł	69 433	52 201	17 232	5,5%	5,5%	5,7%

3.2. Liczba rodzin (z dziećmi niepełnosprawnymi) pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według typów i wysokości dochodu na osobę

Wyszczególnienie	2011 rok - liczba			2011 rok - struktura		
	Liczba rodzin ogółem	w tym:		Liczba rodzin ogółem	w tym:	
		rodziny pełne	rodziny niepełne		rodziny pełne	rodziny niepełne
Ogółem, w tym o dochodzie:	155 920	119 588	36 332	100,0%	100,0%	100,0%
bez dochodu	10 946	7 822	3 125	7,0%	6,5%	8,6%
do 100 zł	18 914	14 799	4 115	12,1%	12,4%	11,3%
od 100,01 do 291,50 zł	54 177	40 052	14 126	34,7%	33,5%	38,9%
od 291,51 do 400 zł	29 389	22 981	6 408	18,8%	19,2%	17,6%
od 400,01 do 583 zł	35 800	28 756	7 044	23,0%	24,0%	19,4%
powyżej 583 zł	6 694	5 179	1 516	4,3%	4,3%	4,2%

4. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według liczby dzieci i wysokości dochodu na osobę

Wyszczególnienie	2011 rok - liczba					2011 rok - struktura				
	Liczba rodzin ogółem	w tym:				Struktura rodzin ogółem	w tym:			
		z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dzieci		z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dzieci
Ogółem, w tym o dochodzie:	1 417 152	548 751	542 853	220 902	104 646	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
bez dochodu	112 056	61 451	34 174	10 866	5 566	7,9%	11,2%	6,3%	4,9%	5,3%
do 100 zł	171 290	61 727	59 822	29 626	20 116	12,1%	11,2%	11,0%	13,4%	19,2%
od 100,01 do 252/291,50 zł	391 397	127 343	151 110	71 700	41 245	27,6%	23,2%	27,8%	32,5%	39,4%
od 252,01/291,51 do 400 zł	399 636	160 847	154 693	60 354	23 742	28,2%	29,3%	28,5%	27,3%	22,7%
od 400,01 do 504/583 zł	266 646	104 584	111 673	38 858	11 531	18,8%	19,1%	20,6%	17,6%	11,0%
powyżej 504/583 zł	76 127	32 801	31 382	9 497	2 447	5,4%	6,0%	5,8%	4,3%	2,3%

4.1. Liczba rodzin (bez dzieci niepełnosprawnych) pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według liczby dzieci i wysokości dochodu na osobę

Wyszczególnienie	2011 rok - liczba					2011 rok - struktura				
	Liczba rodzin ogółem	w tym:				Struktura rodzin ogółem	w tym:			
		z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dzieci		z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dzieci
Ogółem, w tym o dochodzie:	1 261 232	505 024	482 224	189 051	84 933	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
bez dochodu	101 110	57 047	30 286	9 238	4 540	8,0%	11,3%	6,3%	4,9%	5,3%
do 100 zł	152 377	57 525	53 434	25 384	16 034	12,1%	11,4%	11,1%	13,4%	18,9%
od 100,01 do 252 zł	337 220	114 852	130 985	59 325	32 058	26,7%	22,7%	27,2%	31,4%	37,7%
od 252,01 do 400 zł	370 247	152 022	142 974	54 344	20 907	29,4%	30,1%	29,6%	28,7%	24,6%
od 400,01 do 504 zł	230 846	93 309	96 030	32 281	9 227	18,3%	18,5%	19,9%	17,1%	10,9%
powyżej 504 zł	69 433	30 270	28 516	8 480	2 167	5,5%	6,0%	5,9%	4,5%	2,6%

4.2. Liczba rodzin (z dziećmi niepełnosprawnymi) pobierających świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu - według liczby dzieci i wysokości dochodu na osobę

Wyszczególnienie	2011 - liczba					2011 - struktura				
	Liczba rodzin - ogółem	w tym:				Struktura rodzin - ogółem	w tym:			
		z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dzieci		z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dzieci
Ogółem, w tym o dochodzie:	155 920	43 727	60 629	31 850	19 714	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
bez dochodu	10 946	4 404	3 888	1 629	1 026	7,0%	10,1%	6,4%	5,1%	5,2%
do 100 zł	18 914	4 201	6 388	4 242	4 083	12,1%	9,6%	10,5%	13,3%	20,7%
od 100,01 do 291,50 zł	54 177	12 491	20 125	12 375	9 186	34,7%	28,6%	33,2%	38,9%	46,6%
od 291,51 do 400 zł	29 389	8 825	11 719	6 010	2 835	18,8%	20,2%	19,3%	18,9%	14,4%
od 400,01 do 583 zł	35 800	11 275	15 643	6 578	2 304	23,0%	25,8%	25,8%	20,7%	11,7%
powyżej 583 zł	6 694	2 531	2 866	1 017	280	4,3%	5,8%	4,7%	3,2%	1,4%